

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes cím: Nagyvárad, Apáczai-utca 3. sz. 3. sz. 3.

Prohászka.

(—a.) A magyar klérusnak a századok folyamán mindenkor voltak tudományban, életszentségben és áldozó készségben tündöklő alakjai, kik kartársaikra tevékenységükkel felemelő hatást gyakoroltak.

Ezek közül az ujkorban, elmondhatjuk, hogy Pázmány Péter óta egy sem emelkedett ki annyira, mint Székesfehérvár püspöke: Prohászka Ottokár.

Tüneményeszerű tehetsége, ragyogó ékesszólása és sokoldalú tudása előtt ellenfelei is meghajolnak. Egyes tudományterületekben vannak mélyebb alaposági tudósaink. A nyelvészetben és szociológiában Giesswein Sándor a történettudományban Karácsonyi János, a bibliai ismeretekben Székely István, a bölcsészletben Kiss János, az egyházjogban Hanuj Ferenc . . . alaposabbak Prohászka Ottokárnál, de a lángész teremtő ereje és szónoklatának ellenállhatatlan varázsa magasan kiemeli őt valamennyi felé.

Kortársaira való hatás tekintetében pedig Pázmányon kívül századok óta nincs hozzáfogható. A fiatalabb papság körében — nemcsak az esztergomi egyházmegyében, hol két évtizeden át nevelője volt az ifjú klérusnak — hanem széles ez országban valósággal iskolája

van Prohászka Ottokárnak. A világi intelligencia köréből pedig — kezdve az egyetemi tanárokon — ezrek és ezrek Prohászka Ottokárnak köszönik, hogy beszédeivel, cikkeivel, műveivel, szent gyakorlatjaival és életének példájával felkeltette és megerősítette lelkükben a krisztusi hitet s őket krisztusi életre serkentette.

Ha mégis talált a római kongregáció Prohászka két művében és egy cikkében (*A modern katolicizmus, Az intellektualizmus tulhajtásai és Több békességet . . .*) ha talált ezekben némi kifogásolni valót, vagy amiatt történt, hogy Prohászka munkáinak a római kongregáció elé került latin fordítása nem teljes hűséggel adta vissza a magyar szöveget, — vagy annak a bizonyossága, hogy a lángész magas prespektívából szemléli ugyan a dolgokat, de a részletkérdések kikerülnek figyelmét.

Evvel az esettel kapcsolatban a liberális lapok tücsköt-bogarat hordanak össze. Beszélnek a hit és tudomány áthidalhatatlan voltáról, amely még a lángésznek sem sikerül.

Prohászka Ottokárt, akinél buzgóbb előharcosa és terjesztője nincsen a Mária-kongregációknak, úgy tüntetik fel, mint a kongregációk ellenségét. Vádolják a jezsuitákat, elsősorban Tomcsányi Pétert,

megteszik őket denúnciansoknak, pedig absolute semmi részük benne.

Emlegetik — más egyéb nem jutván eszükbe — még a hősvértől pirosult gyásztér is, sőt a kormányhoz fellebbeznek, hogy védje meg fejevári püspököt és a magyar katolicizmust Róma ítélete ellen.

Mindez a mulatságos kabaré ostoba beszéd. Ez az ítélet, melyet különben még nem ismer a maga egészében senki, tisztán az egyháznak belügye. Ehhez senkinek másnak nincs semmi köze, mint a római kuriának és Prohászka püspöknek.

Prohászka püspöknek pedig bámulatos tehetségén, ragyogó szónoki erején és sokoldalú rendkívüli képzettségén kívül van más egyebe is: nagy és erős hite, alázatossága és életszentsége.

Ez biztos garanciát nyújt arra, hogy Székesfehérvár püspöke a római kuria ítéletét az alázatos nagy szentek és nagy tudósok példájára fogja fogadni.

A magyar katolicizmusra megbecsülhetetlen nagy ajándéka Istennek ez a tüneményeszerű tehetségű, apostoli lelkű főpap. Ilyen nagy kincset, a mai veszedelmes időkben, nem hiába adott Isten a magyar nemzetnek. Bizonyára megtartja őt továbbra is, hogy szellemi kincseit tovább is bőségesen kamatoztassa az egyház és haza javára.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gyanus levél.

Pilonszki ur és Pilonszkiné asszony az ebédasztalnál ültek és várták gyermekeiket, kik Annusával, a nevelőőjükkel, a jégpályára mentek.

A ház urának rossz kedve volt. Ennek következtében gyanus hangon vetett fel mindenféle kérdést, mint tesszem azt is, hogy mióta fordult ugy a rend, hogy a kisasszony határozta meg, mikor ebédeljenek, vagy hogy elkövetkezik e végre az az idő, mikor a kisasszony hozzászokik az ebédlő pontos betartásához, s hogy voltaképpen mivel is szolgált reá Annusa kisasszony, hogy új órával ajándékozzák meg?

Pilonszkiné asszony méltóságteljes arca sokatmondó kitejézetést öltött. Az urnak ez szegyet ütött a fejébe.

— Mi baj? — kérdezte és feszült kíváncsisággal nézett a feleségére.

— Mi lenne? Ugy tetszik nekem, mintha kisasszonyunk valamiben törné fejét.

— Miben törné?

— Nem tudom. Csak gyanitom — felelte Pilonszkiné s a jeáskatlanhoz fordult, melyben éppen zúzmögni kezdett a víz.

— Ilyen vagy te. Csak célozgatasz, de nem mondasz meg, hogy voltaképpen miről van szó.

Az ur bosszusan dörmögte a szakálába e szavakat. Mint már említettem, rossz kedve volt, mert ma nem mehetett át szokott kártya-

partijára Kosszobovékhoz. A legkisebb gyermek ott kanyaróba esett, s ennek következtében a házi orvos, ki ma reggel megfordult a háznál, óvta Pilonszki urat, hogy átmenjen hozzájuk. — Ostobaság — dörmögte ismét Pilonszki ur. — Mintha oly veszedelmes baj volna az. A gyerek bizonyára a második emeleten fúszik. Aztán meg miért ragadának át éppen reá a betegség csirái?

Mindjobban belelovagolta magát a bosszus hangulatba.

— Tévedsz, ha azt hiszed, hogy csak célozgatok — szólalt meg Pilonszkiné. — A dolog rendkívül komoly. Tartok tőle . . .

— Mitől?

— Hogy Annusa azzal a gondolattal jár...

— Mitéle gondolattal?

— Azzal, hogy elmegy tőlünk.

— Menkö és villám! — kiáltotta az ur és hátrább toltá székét. — Azt hiszed? Hiszen az nagyon mulatságos volna! De hát miből következteted?

— Hát bizony, azt hiszem, hogy néniének keze van a dologban — mondotta vállát vonva az asszony. — Nem tűnt fel még neked, hogy a múlt héten már háromszor fordult meg nálunk, azonkívül pedig két levelet is írt? Máskor ezt nem szokta tenni; ma pedig megint jött levél tőle.

— Hol van az a levél? — Pilonszki kezébe vette a durva borítékba zárt levelet, mely esetlen vonásokkal, Annusa nevére szólott.

— Igazad van, a néniétől való.

Mindkettőjük fejében egyszerre támadt az a gondolat, hogy mily jó volna, ha most elolvashatnák ezt a levelet. Akkor mindjárt vége

szakadna minden kétségnek, s tudnák, hogy áll a dolog. Ha felbonthatnák észrevétlenül?

A folyosón zaj támadt. Léptek dobogása és a földre vetett korcsolyák zörgése hallatszott. A két gyermek, a hat éves fiú és a nyolc éves leány, kipirult arccal és ragyogó szemmel rohantak be a szobába. Nyomon követte őket a kisasszony.

— No de most már egy-kettőre az asztalhoz! — kiáltotta apjuk, kinek jókedve, látukra, egyszeriben visszatért.

A gyermekek és Annusa letültek az asztalhoz. Az utóbbi nevetve mondotta el, mily ügyetlenül viselte magát a kis leány a korcsolyázásnál és semmivel sem árulta el, hogy elmenő szánékot forgatna fejében.

— Levele jött, kisasszony — szólalt meg a ház asszonya és fűrkészve nézett reá.

— Levelem? — kérdezte Annusa és gyenge pirosság ült halovány arccsokjára.

A házastársak megértő pillantást vetettek egymásra, noha tudták, hogy Annusa mindig zavarba jött, ha olyasmiről esett szó, a mi vonatkozással volt reá.

A kisasszony át vette a levelet és fel sem bontva, letette maga mellé az asztalra e szókkal:

— Oh, a nagynénemtől! — Hogy nem merte felbontani a levelet (legalább a háaspár ezt a bátorság hiányának tudta be), újabb kölcsönös pillantásra adott okot.

Hallotta, midőn a gyermekek Annusával együtt kimentek a házból. Az a levél mindenestre gyanus, hogy nem olvasta el az asztalnál. Bizonyára félt, hogy véletlenül ellesik levelének egyik vagy másik szavát. Hi-

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 13.

Berzeviczy Albert elnök egynegyed 11 órakor nyitja meg az ülést. — Bejelenti, hogy **Blanár Béla** ellen indított petíció megszűnt.

Darvay Fülöp a mentelmi bizottság előadója jelentést tesz **Török Kálmán**, **Serbán Miklós**, **Zlinszky István**, **Lovassy Márton**, **Szmrecsányi György**, **Dahinter Ernő**, **Frey János**, **Pop Cs. István**, **Huszár Károly** és **Lukács György** ügyében.

Sorra kerül

a kultusztársa

költségvetésének általános tárgyalása.

Kun Béla: A kongregációk politikai működését folytatnak. **Bus Jakab** Kalauzában azt írja, hogy csak az a jó hazafi, aki **Szűz Mária** lobogója alatt harcol. **Barkóczy** működését bírálja. Egy esetet mond el, amelynél egy tanár pályázó kérvénye úgy érkezett vissza, hogy a folyamodványon az »ev. ref.« jelzés kék jellel volt ellátva. A kongregációs tanárok üldözik azokat a kartársakat, akik nem tartanak velük. Nem személyes ok, hogy az országban általános érdeke kívánja **Barkóczy** elmozdítását, mert a közoktatás legfontosabb ügyeit nem végezheti felekezeti elfogult ember. A felekezeti viszálynak egyik hajtása a szegedi képviselő jelölés bonyodalmi, a melynek történetét a szóló előadni kezdi.

Elnök: Ha a képviselő ur erről beszélni akar, akkor a Ház engedelmét kérnie kell.

A Ház megadja beleegyezését.

Kun Béla: Röviden elmondja a szegedi képviselő jelölés történetét s megállapítja, hogy **Rózsa Izónak** vallása miatt kellett visszalépni a jelöléstől, holott a központi munkapárt szívesen látta mandátum vállalását. (?) A magam részéről nem örvendtem **Rózsa** jelölésén, mert azt szerettem volna, ha egyáltalán nem jelölnek munkapárti képviselőt Szegeden, (derült-ség), de ha már mindenképpen a munkapárt léptetett fel jelöltet, a vallási szempontoknak mégsem lett volna szabad közbejártani. A harmadik egyetem székhelyül Debrecen ajánlja, mely várost e célra kulturális múltja és áldozatkészsége predestinálja.

Elnök szünetet rendel el.

Szünet után

Bay Lajos: Az alapítványi birtokról szól. Elfogadja a javaslatot.

Héderváry Lehel: A történelmi liberális-musról már át kell térni a modern liberális-musra. A szabadkőművesség liberális, progresszív egyesülés, mely többet tesz a köz, az államérdek szempontjából is, mint mindenféle más vallásos intézmény. Eitéli a középiskolák kebelében a különféle vallásos egyesületeket. A kongregációk vivják meg a csatájukat az életben felnőtt emberek közt. Áttér a könyvtárak bírálatára. Kifogásolja, hogy például a Nemzeti Múzeumban is 1817 óta, dacára, hogy azóta a könyvtár lényegesen bővült, újabb katalógust nem bocsátottak a közönség rendelkezésére.

Szünet közben **Apatics András** bajszentiványi lakos egy kérvényt eresztett le a II-ik emeleti karzatról a képviselőházba, melyben a képviselőház közbenjárását kéri egy ellene 70 kor. erejéig vezetett végrehajtási ügyben, de egyben személyes kihallgatását kéri. A kérvénydobót igazoltatták, de megbüntetni nem fogják, mert szünet közben történt a kérvénydobás.

Héderváry Lehel: Kifogásolja, hogy a múzeumok látogatására szánt idő nem felel meg a közönség kényelmének.

A harmadik egyetemet fölöslegesnek tartja, mert ezzel csak újabb qualificatiót gyártó intézményünk szaporodna. Egyetlen egy érv volna e mellett és ez a budapesti egyetem túlzufaltságának megszüntetése. Ez azonban a gyakorlatban nem fogja megállani helyét, mert a magyar ifjúság, ha nem is a tanulás, de a szórakozás módok változatossága miatt a budapesti egyetemre tódulna ismét. A vidéket pedig semmiesetre sem tartja alkalmasnak az új egyetem felállítására.

A középén felkiáltás: Allítsák fel Budán!

Bakonyi Samu: Miért? Debrecenben kell azt felállítani.

Fráter Loránd: Ugy van! Debrecenben!

Héderváry Lehel: Kifogásolja, hogy például a budapesti egyetemen a szociológiának nincs tanszéke. Szólok szól ezután képzőművészeti viszonyaink tarthatatlan helyzetéről, majd az opera kadenciájáról, melynek okait a vezetőség tehetetlenségében látja. Nem fogadja el a javaslatot.

Hereg Ferenc: Elnézést kér a t. Háztól,

hogy felszólalásával ő is elnyújtja a költségvetési tárca vitáját. Reflektálni kíván **Héderváry**nek néhány megjegyzésére. Beszédének legfontosabb részét képezi azonban az, amit a szerzői jog külföldi védelme érdekében kíván megemlíteni. Két »drasztikus« esettel kívánja igazolni, hogy mennyire nemcsak az egyes művészet és írók érdeke ez, hanem érdeke ez Magyarországnak is. **Lehár Ferenc** a legdivatosabb magyar operettszerző, kénytelen volt osztrák állampolgárrá lenni, hogy műveit megvédje a jogbitorlástól. **Molnár Ferenc**, akinek darabjait amerikai színpadokon Amerikaszerző adták, szászrezeket veszít, mert a szerzői jog védelme nem óvja meg az ugynevezett színpadi kalóztól. Kéri a kormányt, hogy sietesse a berni konvencióhoz való hozzájárulásunknak lehetővé tételét. Elfogadja a javaslatot.

Elnök: Preszly Elemért illeti a szólás jog. Preszly Elemér nincs jelen.

Sümegei Vilmos az ifjúsági testgyakorlatok fejlesztésére kér nagyobb állami támogatást.

Elnök bejelenti, hogy indítványt nyújtottak be hozzá az üléseknek egy órával való meghosszabbítása iránt.

Az indítványt holnap fogják tárgyalni.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Ausztria választ. Bécsben tegnap reggel 6 órakor az összes kerületekben megkezdődött a szavazás, mely délután 5 óráig tart, mire a szavazókat összeszámálják. Választanak Bécsben 33 képviselőt 380 választási helyiségben. A választások a legnagyobb csendben folynak, a város külső képén alig látszik valami változás, az utcákon itt-ott feltűnik egy póznára erősített tábla, mely tábla a pártok jelöltjeinek a neveit hirdetik. El lehet mondani, hogy a közönség a választások iránt a legnagyobb közömbösséggel viseltetik.

A kora reggeli órákban a munkások tettek eleget választási kötelezettségüknek, azután a hivatalnokok kerültek sorra. A mozgalom előreláthatólag csak a délutáni órákban lesz erősebb és akkor azokban a kerületekben a hol a haladópart és a szociáldemokraták győzelmüket remélik, a választási aktus szenvedélyesebben és viharosabban fog lefolyni.

szen nem illenék elolvasni a másnak szóló levelet, de ebben az esetben . . .

Most senki sincs a gyermekek szobájában. Vajjon **Annusa** otthagytá-e a levelet? Nem is ment át a saját szobájába. Talán a fiókos szekrényben? A felső fiókban mindig voltak irományfélék. Igaz, hogy be volt zárva és a kulcsot lehuzták róla. De erről könnyen meggyőződhetik. Elég, ha átmege a gyermekek szobájába, pár lépés az egész. **Halkan** kinyitotta az ajtót és kisurrant a folyosóra. A gyermekszoba ajtaját félig nyitva felejtették. Óvatosan belépett.

Eppen vele szemközt állt a fiókos szekrény. Es a felső fiókon rajta volt a kulcs. Most már tudta, a mit tudni akart. De még látnia kell, hogy csakugyan ott van-e a levél. Lassan közeledett a végzetes szekrényhez.

A szíve úgy vert, mintha gonoszított, lopás, vagy e félet készülné eikövetni. Pedig hát kíváncsiságában nem volt része semmi rossz szándéknak sem. Igaz, el akarta olvasni a levelet. De csak azért, hogy megszabaduljon egy gyötrő bizonytalanságtól.

Elszántan odalépett és kihuzta a fiókot. Előtte ott feküdt egy levél. Csakugyan az a levél volt, a melyet keresett. Mindjárt ráismert a borítékjáról. Óvatosan szétnyitotta levelet s olvasta, a mit következik:

»Kedves gyermekem! Mint előre láthattam, kárba veszett minden fáradságom. A szomszédasszony, ki tegnap este megígérte, hogy

elhozza, nem jött el. Honnan szerezzem meg már most a házbért? Megígérted, hogy zálogba tehetem a melltűdet. Ha csakugyan ide adod, add át nekem, holnap délelben. Fáj nekem, kedvesem, hogy megraboljalak ékszeredtől, de te ismered helyzetemet,

Kedves Annuskám,

Ölel a nénéd.

Pilonszki urnak fejébe tódult a vér, mikor elolvasta ezt a levelet. — Gyalázat, gyalázat! — mondotta magában. — Hogyan is tehettem meg? — Gyorsan és óvatosan visszatette a levelet előbbi helyére és visszaosont a szobájába. De alig lépett a folyosóra, az ebédlő-szobából kilépett **Pilonszkiné** asszony.

— Honnan jössz? — kérdezte csodálkozva, mert az ur nem szokott a gyermekszobában járni. — Keresel valamit.

— Nem, semmit sem! hebegte amaz és visszasietett a dolgozószobájába. — Tudod, a nagy hideg miatt . . . Meg akartam győződni, hogy jól be van-e fűtve a szobában.

— Mire nem gondolsz!

Pilonszki ur vállát vont, becsapta ajtaját és most fel-alá járt az íróasztala előtt. Csak most érezte igazán, mily megbocsáthatatlan és nem szép dolog volt a kíváncsiság. Amig így vádolta magát, a gyermekszoba tájáról halk zörgést hallott, mintha valaki óvatosan behuzta volna az ajtaját.

Halkan osont át **Pilonszki** ur másodizben is s csöndesen bekandikált az ajtón, mely csak félig volt behajtvva. S ime, mit látott? Ugy történt, amint gondoita. Ott állt a feleség s olvasta a levelet. Minthogy háttal állt hozzá, kissé tágra merte nyitni az ajtót, hogy arcába nézhessen a levelet olvasónak. De az ajtó megcsikordult — és zsupsz, beröpült a levél a fiókba és becsapódott a fiók.

Pilonszkiné még meg sem fordulhatott, midőn az ura eltűnt. S ahogy belépett a nappali szobába, az ura már ott ült és ártatlan képpel nézett ki a havas utcára.

— A gyermekek szobájában voltál? — kérdezte egykedvűen.

— Igen, a fűtés miatt, mert azt mondtad . . . — Akadozva szól és szemé görcsösen nézett egy pontra a távolban.

— Mire nem gondolsz! — mondotta csípősen **Pilonszki** ur.

Az asszony hallgatott, mint ahogy előbb ő is hallgatott. De nem mertek volna egymásra nézni a viláért sem. Szégyenkeztek önmaguk és egymás előtt.

Annuskának, azt sem tudta miért, feljavitották a fizetését. A levélről nem esett több szó a házastársak közt, csak akkor jöttek zavarba mind a ketten, ha **Annuska** levelet kapott.

Potapenko.

A keresztényszociálisták a legutolsó választásokon, amikor sikereiknek a tetőpontján voltak, abból a husz mandátumból, melyet Bécsben hódítottak, az első választásnál csak tizenkét mandátumot szereztek meg véglegesen. Sok kerületben pótválasztásra került a sor és a pótválasztásokon a keresztényszociálisták négy mandátumot vesztek, úgy hogy a választás végleges eredménye a bécsi kerületekben a következő volt: husz keresztényszociálista, tíz szociáldemokrata, három szabadelvű.

A választás előreláthatólag a mostani választási napon sem fog azonnal véglegesen eldőlni, hanem most is, épp úgy, mint az 1907. május 14-iki választásokon, pótválasztásokra lesz szükség.

Amit a rendőrség nem lát.

Állandó veszedelem az utóakon.

Pár héttel ezelőtt a Rhédey-kertnél egy alig 13—14 éves fiút elgázolt a villamos vasút. A társaság alkalmazottja volt a szerencsétlen fiú s azzal volt megbizva, hogy a váltót kezelje. Felugrott az egyik menetben levő villamos kocsi elején levő ajtónál s a lába megcsuszott s a kerék alá került. A fiú nem halt bele ugyan sérüléseibe, de örökre nyomorék marad, mert a megsérült lábát többől levágták.

Igazán csodálni lehet, hogy az ilyen szerencsétlenségek nem ismétlődnek gyakrabban. Másnak nem is lehet betudni azt, mint a véletlen szerencsének, mert napról-napra látjuk, hogy különösen a rendőrök, postások és a villamos vasut alkalmazottjai a legnagyobb könnyelműséggel ugrálnak fel- és le a villamos kocsikról és pedig mindég a kocsi elején levő zárt rostélyajtónál. Kerestük ennek az okát s még a kalauzoktól is azt a választ kaptuk, hogy az rendén van, mert a rendőröknek, postásoknak a kocsi elején, a kocsi vezető mellett van a helyük.

A beosztás a kocsira való felszállás és leszállás tekintetében igen helyesen van megállapítva. A hátulsó balfelőlő ajtó van nyitva a fel- és leszállásra. Ez az ajtó már túl van a kerekeken, tehát még abban az esetben is ki van zárva, hogy valaki a kerekek alá kerüljön, ha valami véletlen folytán le is esik a kocsiról; legfeljebb megüti magát, de nem zúzák össze a kerekek.

A kocsikon ott van a figyelmeztető tábla, hogy ha valaki menetközben fel- vagy leszáll, az esetleges balesetért nem vállal felelősséget a vasutttársaság. De ez nem elég, a hatóságnak kell gondoskodni, hogy az ilyen baleseteket a lehetőséghez képest meggátolja szigorú tilalom által, vagy pedig a kocsi elején levő ajtókat zárják el. Szoktani kell a közönséget a rendre. Annál különösebb, hogy éppen a rendőrség tagjai járnak elő a rossz példával. Vagy azt várják, míg egy rendőr vagy postás kerül a kerekek alá? De szinte komikus, mikor a közönség látja a figyelmeztető táblát, a rendőrség tagjai pedig egyre-násra ugrálnak fel a robogó kocsikra.

A másik közlekedési botrány, amit Nagyváradon az automobil vezetők elkövetnek.

Amit az autók kiérnek a város forgalmasabb helyeiről, mintha valami nagy prémiumért futnának, olyan örült vágatással szágulda-

nak. Szinte még kedvük telik, ha látják, hogy az uton haladó embereket, amint fejvesztetten futkároznak előlük s a kocsik megijedni lovai miként ágaskodnak s ragadják magukkal a kocsit.

De hát erről nem sokat tehet a rendőrség, mert nem állíthat minden helyre egy-egy embert. Arról azonban igen is intézkedhetne a rendőrség s ha egy pár haláleset előfordul, bizonyára intézkedni is fog, hogy a városban a legnépesebb utvonalakon ne rendezzenek olyan örült hajszákat az automobilon, mint amelyeknek minden nap tanui vagyunk.

A bérkocsik hajtását szabályozták, a villamos vasut menetsebessége meg van határozva s azt be is tartják, pedig a villamos vasut nem oly veszedelmes, mert ha egy lépést tett valaki a sinek mellé, már meg van védve az elgázolástól, míg az örülten rohanó automobil elől azt sem tudja a közönség, hogy jobbra, vagy balra meneküljön.

És ez ellen az állandó merénylet ellen senki nem emeli fel tiltakozó szavát s a sarki rendőr is, ahelyett, hogy figyelmeztetné az autó vezetőjét, ijedten kap a sapkájához, nehogy elmulassza a szalutálást az autóban ülő befolyásos tekintélynek.

Egyenesen a közönség élete és testi ép-sége követeli, hogy a rendőrség az automobilon megrendszabályozásával végre-valahára segítsen ezeken az állapotokon, míg vér nem áztatja a város utcáinak kövezetét a sofőrök kised játéka és kedvtelése miatt.

A Ház üléseinek meghosszabbítása.

Azok a pártközi tárgyalások, hogy a költségvetés és appropriáció tető alá kerüljön, nem vezettek eredményre. Ezért a tegnapi hirdett pártközi konferenciát nem is tartották meg. A déli szünet alatt azonban gróf Kluen megbeszélte a dolgot Berzeviczy elnökkel és ennek eredménye, hogy az ülés végén indítványozni fogja a kormány az ülésnek egy órával való meghosszabbítását. Az indítvány fölött, mint azt a házszabályok előírják, vita nélkül a mai ülés elején ejtik meg a szavazást. Péntektől kezdve pedig az ülések már délután három óráig tartanak a költségvetés tárgyalásának ideje alatt.

Oberwalder és Ladstädter

udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbben

REICHARD áruháza

üzégnél kaphatók.

115 A

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

UJDONSÁGOK.

Az Oltáregyesület kiállítása.

Az Oltáregyesületek azon magasztos célt tűzték ki maguk elé, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentség imádásában kifejtett buzgalommal emeljék a hitélet erősbödését s egyben szolgálják lelkek üdvét.

Az ájtatosság mellett az Oltáregyesület hölgytagjai munkadélutánokon Istennek szentelt tevékenységet fejtenek ki s szebbnél-szebb kézimunkákat készítenek Isten házának ékesítésére s az egyházi funkciók végzésére.

Ezeket a munkákat a gyöngéd női kezek minden oltése Isten dicsőségére van szentelve, s így nem csoda, hogy oly remek kézimunkákat eredményezett a vallásos buzgalommal párosult nemes törekvés.

Az elmúlt téli munkadélutánokon a nagyváradai Oltáregyesület tagjai remek mise ruhákat, oltárterítőket, oltárpárnákat, casulákat s más egyházi ruhákat készítettek, amelyeket gazdag kiállítás keretében mutatnak be.

Ma, szerdán d. u. 5 órakor nyitja meg gr. *Szechenyi* Miklós megyés püspök a Szent László Menedékház nagytermében az Oltáregyesület ez idei kiállítását. Az egyesület vezetősége külön meghívót nem bocsátott ki, hanem ez uton hívja fel az érdeklődők szíves figyelmét. A kiállítás június 15—18-ig naponta d. e. 10—12 és d. u. 4—6 ig tekinthető meg a Szaniszló-utca 24. sz. a. levő helyiségében. Belépti díj nincs; az önkéntes kegyes adományokat az Oltáregyesület céljai előmozdítására az igazgatóság hálás köszönettel veszi.

* **Uj egészségügyi beosztások a megyében.** A belügyminiszter tudvalevőleg nem hagyta jóvá a vármegye ama határozatát, melyben az új egészségügyi köröket határozta meg. A miniszteri rendelet értelmében dr. *Móricz* Ernő megyei főorvos elkészítette az új tervet és azt tegnap megyei egészségügyi bizottság ülésén előterjesztette. Eszerint a vármegyében 25 községi orvos helyett 21 és 58 körorvos helyett 50 állás rendszeresítését javasolta a főorvos. Uj községi orvosokat köteles választani Komádi, Berettyófalva, Bánd, Bihar-nagybajom, Sárredővári, Szerep, Bihar-diószeg, D-recske, Konyár, Margita, Nagyszalonta, Sarkad, Zsadány, Belényes, Érmihályfalva, Nagyléta, Székelyhid, Bagamér. A főorvos egyidejűleg javasolta a bizottságnak, hogy az új körorvosi állások fenntartására államsegélyt eszközöljenek ki, mert csak így lesz lehetséges az új körorvosi helyeket betölteni, a nyomorban lévő községek ugyanis nem képesek tisztességes megélhetést biztosítani az orvosoknak. Végül tekintettel arra, hogy ismét koleraveszély fenyegeti az országot és különben is nagy az orvos hiány, javasolta a főorvos, hogy a jelenleg alkalmazásban lévő szigorú orvosokat továbbra is alkalmazzák.

* **Szervezkednek a tűzoltók.** Az önkéntes tűzoltóegyletek biharmegyei és nagyváradai szövetsége tegnap három beadványt intézett a vármegyéhez. A beadványokban első sorban kéri a vármegyét, hogy szervezze a járásokonkénti tűzrendészeti felügyelőségeket. Az ilyen felügyelőségeknek a központban egy főfelügyelő volna a vezetője, aki alispáni előadó is lenne. A szövetség kéri ezenkívül a vármegyét, hogy hasson oda, miszerint mindenütt szervezzék az önkéntes tűzoltóegyleteket. Végül panaszolja a szövetség, hogy az utóbbi időben gyakran megtörtént, miszerint tüzesetek alkalmával a lakosság, sőt a hatósági

közegek sem segítették elő a tűzoltók munkáját. A hasonló esetek elkerülése végett kéri a szövetség a vármegyét, hogy rendeletileg utasítsa a hatóságokat, miszerint tüzesetek alkalmával a tűzoltóknak segédkezzenek és rendelkezésükre álljanak.

* **Kinevezés.** A magyar királyi igazságügyminiszter *Barna Lajos* nagyvárad királyi törvényszéki díjnokot a margittai járásbíróhoz irnokká nevezte ki. — A nagyvárad királyi főügyész az aradi kir. ügyészségnél üresedésben levő hivataloszállásra *Philp Gusztáv* volt elsőosztályú katonai számvevő altisztet nevezte ki.

* **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a Győr—sopron—ebenfurti vasut üzemeltetővé az 1912. évtől az 1914. évig terjedő időre szükséges egyenruha szükségleteinek biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1911. július hó 15. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt délelőtt 8 től délután 2 óráig megtekinthők. Nagyvárad, 1911. június hó 11. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Veszély fenyegeti a kerületi munkásbiztosító pénztárt.** A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztár tegnap terjedelmes panaszt adott be az alispánhoz. A panaszban elmondja az elnökség, hogy a pénztárt veszély fenyegeti a sok kintlévőség miatt. A pénztár által kimutatott hátrány jelenleg 100.000 koronát tesz ki. Ez a hátrány oly zavarólag hat a pénztár életére, hogy ma már a segélyezéseket is alig tudják teljesíteni. A nagymérvű hátrányoknak egyedüli oka (?) a hatóságok késedelmes eljárásában keresendő. A pénztár kéri az alispánt, miszerint intézkedjék, hogy a kintlévőségeket minél előbb hajtsák be.

* **Nyugdíjba vonuló orvos.** Dr. *Deme Béla* az érmihályfalvai járás régi járási orvosa tegnap beadta nyugdíjaztatás iránti kérelmét a vármegyéhez. Nyugdíjaztatása alapján magas életkorát és a mindinkább szaporodó köteleseket említi fel az orvos.

* **Az érmihályfalvai zíróra.** Az érmihályfalvai cigányok egyedüli primása tegnap panaszt jelentett be az alispánhoz a járási főszolgabíró amaz intézkedése ellen, hogy a vendéglőkben csak éjjel 12 óráig játszhatnak a zene. A primás elmondja, hogy éjjel nem lehet keresni semmit, mert addig nem mulatnak az emberek, az igazi muri csak éjjel után következik és akkor lehet keresni pénzt is. Kéri a primás, hogy az alispán engedje meg, miszerint legalább hajnali 3 óráig legyen szabad játszani.

* **Jegyzőválasztás Sárádon.** Tegnap ejtették meg Sárád községben a jegyzőválasztást. *Balászshágy Iván* derecskei főszolgabíró vezette a választást, amelyen egyhangulag *Kenedy Jenő* választott meg községi jegyzővé.

* **A megyei tisztviselő drágasági pótléka.** Már a júniusi közgyűlés tárgyait készítik elő és a drágasági pótlék ügye rosszabbul áll, mint eddig állott. A miniszter ugyanis a felterjesztés után mindjárt követelte, hogy a pótlék fidejére szolgáló gyámpénztári tartalékalapról kimutatást készítsenek, melyben a tiszta megtakarítást mutassák ki. Amikor ez megtörtént a megye 115.000 korona megtakarítást mutatott ki. Ekkor a miniszter újabb pótlást rendelt el, majd mikor ez megtörtént, a minisztertől az az értesítés érkezett, hogy nem találtak elegendő fedezetet s így a jobb esetben csak 1911 évre kaphatják meg a drágasági pótlékot. A minisztertől újabb felhívás érkezett

tegnap, hogy mutassa ki a vármegye, miszerint 1900-ban mennyit adott ki a tartalékalapról és ennek folytán mennyit takarított meg azóta. Ezt azonban nem tudták teljesíteni, mert 1900-ban semmit sem adtak ki s így vége a drágasági pótléknak. Ez az új hír természetesen levezőleg hatott a tisztviselőkre.

* **Zsidóknak tilos a keresztény név.** Pétervárról sürgönyöznik: *Sabler* szenátor a szent synodus főprokurátora közölte a belügyminiszterrel, hogy a synodus az orosz egyház álláspontjával ellentétesnek tartja azt, hogy zsidók keresztény neveket vesznek fel. E megkeresésre tiltó rendeletet intéztek valamenyire rabbinushoz s más egyházi hatóságokhoz.

* **Különös éjjeli látogatás.** *Altmann Sándor* panasolta, hogy f. hó 11-én éjjel 11 és 12 óra között észrevették, hogy valaki a bezárva levő konyhájukban járkal. Kevés idő múlva tányérsörömpölést hallottak, amire felkeletek s panaszos az udvarra nyíló szoba ablakán kocsisait hívta segítségül. Mire azonban a kocsisok kijöttek, a tettesek — akik csak ketten voltak — elmenekültek. Panaszos gyanuja *Szabó Mihály* eibocsátott kocsisára irányult, aki a betörést ismeretlen társával követhette el. A megindult nyomozás során kiderült, hogy *Szabó Mihály* és ennek *Balogh József* nevezetű társa voltak a tettesek, akik beismerték, hogy panaszos udvarába behatoltak, de állításuk szerint, ezt azért tették, mert tudomásukra jutott, hogy egy kárászteleki asszony szolgál panaszosnál, akitől meg akarták kérdezni, hogy nem-e üzentek nekik valamit hazulról. *Szabó Mihály* azt is beismeri, hogy az előszoba ajtaját kiemelte s miután látta, hogy nem az az asszony van benn akit ők gondoltak, eltávoztak.

* **Az agyonvert csendőr ügye.** Az e hó 5-én történt véres eseményről, mely *Zákán* folyt le, tegnap tett jelentést a berettyóújfalui főszolgabíró. A jelentés szerint 5-én a zsákai vendéglőben mint magán ember jelent meg *Ujj András* csendőr, amikor 4 paraszt legény megtámadta és agyonverte. A jelentés szerint a tetteseket elfogták és bekísérték.

* **Államsegély a nagyszalontai izr. iskolának.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a nagyszalontai izraelita hitközségi iskolának tandíjkárpótlás címén 1000 koronát adományozott.

* **Letépett korteszászló.** Még a múlt évben történt, hogy *Derecskén* a választási mozgalmak alatt ismeretlen tettesek letépték a munkapárt jelöltjének dr. *Buday* Józsefnek a zászlóját. Két éjjeli ór tettesek gyanánt *Orbán Sándor* és *Zakány Sándor* derecskei függetlenségi polgárokat nevezte meg. A feljelentés alapján a főszolgabíró 100—100 korona büntetésre ítélte *Zakányék*at. Az ítéletet a belügyminiszter is jóváhagyta. Az elítéltek azonban nem nyugodtak meg és újra felvételt kérték az ügynek, ami meg is történt. Az újra felvétele nyomán tényleg beigazolást nyert, hogy a zászlót nem *Zakányék* tépték le. Érdekes, hogy az ügyet *Derecskén* dr. *Buday* József ügyészi megbízottnak osztották ki, aki a vádat elejtette. Ennek alapján az előzőleg elítélteket felmentette a főszolgabíró.

* **A pesterei jobbágyok.** A pesterei urbéres jobbágyoknak van 12 hold területük, melyet eddig legeltetésre használtak. A terület azonban oly silány volt, hogy a tulajdonosok kénytelenek voltak más jövedelmezőbb célokra felhasználni a területet. Mint már annak idején megirtuk a föld területeket mézskő fej-

tésre akarják felhasználni és e végből a legelőt bérbe is adják. Az erre vonatkozó határozat tegnap érkezett le a minisztertől az a rendelettel, hogy a földet legalább 10 évre kell bérbeadni s legalább 3000 korona bért kell érte kérni.

* **Leesett a cseresznyefáról.** *Hengeres* községből jelentik, hogy ott egy asszony *Fal Mitrué* egy fáról oly szerencsétlenül esett le, hogy azonnal meghalt. *Pál Mitrué*, aki áldott állapotban volt, kertjükben egy fáról cseresznyét szedett, s a fa ágain állva hirtelen elvesztette az egyensúlyt, lezuhant a földre és azonnal meghalt.

* **A püspök-fürdői galamblövészet után.** A Püspök-fürdőben e hó 8-án megtartott galamblövés versenyen 9 díj közül 6 *Ladányi József* nagyvárad puskaműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyvárad Rákóczi-ut Moskovits palota. M. kir. főporárada, telefon 269.

* **Elveszett a Kirschner és Deutsch-cég tulajdonát képező teherhordó szekérről a vasuti állomástól Moskovits Farkas és társa gvárhelyiségéig terjedő útvonalon mintegy 35—40 cm. hosszú, 20—25 cm széles M. F. jelzésű 10 kilogram súlyu 20 korona értékű teher vászon.**

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyisint az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol úri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házmal szolgálók.

* **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesítem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárusítom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezezeése, nickelezése, butorvasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

* **Néhai főtitkár-legendő Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olsón* kiárusítom. *Benkő A.* könyvkeresk. Rákóczi-ut 10 sz.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Vas és rezbutor

Gyári rakatári

Székrenyágy 3 matracca 19 korona
 Sodronybetűt 10 korona
 Rézkarniss 5 korona
 Gyermekegy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
 vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
 10 sz. Telefon 636.
 Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Bőregér. (Palásthy Sándor harmadik fellépte.)
 Csütörtök: d. u. Babuska. (Horváth Mici fellépte); este Koldus gróf. (Palásthy Sándor negyedik fellépte.)
 Péntek: Drótostót. (Palásthy Sándor ötödik fellépte.)
 Szombat: Elvált asszony. (Kormos Ilonka első fellépte.)
 Vasárnap: d. u. Sárga lilium, este Luxemburg grófja. (Kormos Ilonka második fellépte.)
 Hétfő: Varázskeringő. (Kormos Ilonka harmadik fellépte.)
 Kedd: Tatárjárás. (Kormos Ilonka negyedik fellépte.)

Palásthy Sándor vendégestéi. Két zajos sikerű este után még három estén játszik Nagyváradon Palásthy Sándor, ez a pompás temperamentumu és tehetségű színész. Ma, szerdán este a Bőregérben, ebben a pompás, mulatságos operettben játsza a Frank fogházigazgató szerepét. Akik emlékeznek Palásthy Sándor ragyogó humoru alakítására, el sem mulasztják ma este, hogy meg ne nézzék. Holnap, csütörtökön este pedig parádés szerepét, a Koldus gróft játsza s pénteken este a Drótostót Pfeifferkornijával bucsuzik el a nagyváradai közönségtől.

Puccini premiérje. Rómában a Teatro Costanziban tegnap volt Puccini új operájának, a Nyugat leányának bemutatásának előadása. A premiéren megjelent a királyi udvar, az olasz arisztokrácia teljes számmal. Nagy színházi esemény volt. A helyáratok hallatlanul fölemelkedtek. Egy elsőrangú páholy 450 lirába, földszinti ülőhely 45 lirába. Várakozás ellenére a siker éppen nem volt meleg, a közönségnek tetszett ugyan a finom, effektu-os muzsika, de nem lelkesedett. Csak a harmadik felvonás után zuhogott föl a taps s ekkor Puccini a karmesterrel együtt néhányszor megjelent a lámpák előtt.

TANÜGY.

A községi polgári leányiskola fejlesztése.

A községi polgári iskolák fejlődése évről-évre nagy arányokat ölt.

Tegnap számunkban ismertettük a községi iskolaszék határozatát, amelyben a községi polgári fiúiskola fejlesztését kéri, tegnap pedig a községi polgári leányiskola fejlesztése tárgyában tett előterjesztést az iskolaszék Nagyvárad város tanácsához.

A községi polgári leányiskolánál jelenleg három I. osztály van s a jövő tanév elején az ezekből kikerülő s tovább haladó növendékek nem helyezhetők el a létező két II. osztályban.

Továbbá jelenleg két III. osztály van, de IV. osztály már csak egy, amelyben szintén nem helyezhetők el a jövőre a két III. osztályból kikerülő növendékek.

Ezeket a növendékeket elutasítani pedig nem lehet a felvételnél, mert minden polgárnak joga van, hogy gyermeke felvételét követelje. Ez okból kéri a városi tanácsot az iskolaszék, hogy jóelőre gondoskodjék a polgári leányiskola továbbfejlesztéséről és pedig annak, hogy a jövő tanévre állítsák fel a II. C és a IV. B osztályokat s gondoskodjanak két ideiglenes tanterőről.

Helyiség a polgári iskola épületében nem áll rendelkezésre, de van a Tisza Kálmán-téri elemi leányiskola épületében két osztály, amelyet az V. és VI. osztályok részére tartottak fenn s ezek most üresek, tehát a két új párhuzamos osztályt helyezték el ezekben.

Megjegyzik az iskolaszék, hogy a polgári leányiskola fejlesztése csak ideiglenes, mivel a tervbe vett felsőbb leányiskola létesítése esetén ez az új két osztály megszüntethető lesz.

Évzáró a felső kereskedelmi iskolában. A nagyváradai felső kereskedelmi iskolában az évzáró vizsgálatok június 16-22-én tartatnak meg. A szóbeli érettségi vizsgálatok június hó 22., 23., 24. és 26-án lesznek. A magánvizsgálatok írásbeli része június 19-én kezdődik. A vizsgálatok kezdete mindenkor délelőtt 8 óra; június 29-én délelőtt 9 órakor évzáró ünnepély.

Érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban. A nagyváradai prem. rend főgimnáziumában az érettségi vizsgálatok dr. Radnai Rezső miniszteri osztálytanácsos elnöklété alatt folyó hó 10-án a legszebb eredménnyel fejeződtek be. Teljes érettségi vizsgálatot 35 tanuló tett, akik közül jelesen érettt 9, névszerint: Borbás Pál, Flegmann Erő, Gyöngyi Jenő, Jancsó Sándor, Markovics Zoltán, Nagy Zoltán, Nemetz Antal, Schwarcz Béla és Weisz Sándor; jól érettt 10, egyesüen érettt 14. Két tanuló a szeptemberi javító vizsgálatra utasított. Két tanuló jelentkezett javító vizsgálatra, akik sikeresen tették azt le.

Igazságszolgáltatás.

Kirabolták a társukat.

Három cimborá állott ma az esküdtszék előtt. Szimcsa D-meter, Percse Miklós és Móssi György. Mindhármán azzal vannak vádolva, hogy Kirla Jánost közösen kirabolták. Még a múlt év december 16-án történt, hogy ezek több társukkal együtt Telkesd községből elmentek Mezötelegre vásárba. Itt rendes szokás szerint betértek a kocsmába és mulatozni kezdtek. Ott volt a kocsmába Kirla János öreg gazdaember is, aki alaposan az üveg ajára nézett, mert estere kelte azt vette észre, hogy biz ő nem tud magába hazamenni.

Ez a három cimborá úgy látszik kiszimatolta, hogy pénz van az öregnél, szives-örömet felajánlották, hogy ők majd hazaviszik a szerükön. Az öreg szivesen ráállott, de vesztere, mert az ipsék utözben az éj sötétjének leple alatt rárontottak és elszedték minden pénzét, vagy körülbelül 104 koronát és ott hagyták az öregot az országut menti árokban, akinek nagy-

sokára sietett segítségére egyik arra meo társa és így hazavitte a kifosztott öregot.

Az esküdtszék elnöklétével tárgyalta az ügyet. Ügyész Szolnok Jenő volt, a védelmet dr. Deák, dr. Lásár és dr. Markó ügyvédek látták el.

Az esküdtek nem látták bebizonyítva a bűncselekmény elkövetését s így a törvényszék mindhármukat felmentette.

A csabai dráma.

A békéscsabai dráma június 19-iki esküdtszéki tárgyalása iránt nemcsak egész Békés vármegyében, hanem Bihar- és Arad vármegyében is igen nagy az érdeklődés.

A gyulai törvényszéki elnök irodáját valóssággal ostromolja a közönség belépő-jegyekért, azonban a terem kis terjedelmére való tekintetből, melyben csak nyolcvan ülőhely és ugyanannyi állóhely van benne, az igényeket csak kis mértékben fogják kielégíthetni. A csabai parasztpárt maga kért harminc jegyet a párt tagjai részére, de nem valószínű, hogy ennyi jegyet kapjon.

A fővárosi és vidéki hírlapírók elhelyezése is nagy gondot okoz Gálbory József törvényszéki elnöknek. A sajtó képviselői számára csak tizenkét hely tartható fenn. Ha ennél többen lesznek a jelentkezők, az elnök az érdeklő ujságírókra bizza, hogy maguk jelöljék ki, kik foglaljanak helyet az ujságírói asztalnál.

A bűnygyben az az újabb momentum merült fel, hogy Achim Andrásné eddigi jogi képviselőjétől, dr. Simonka György gyulai ügyvédőtől a megbízást visszavonta és képviselővel dr. Fényes Samu budapesti ügyvédet bízta meg. Erre az elhatározásra a parasztpárt vezetői birták rá Achimné. Simonka ugyanis szintén aspirált a csabai mandátumra, kiméletlen hangu röpiratokat adott ki Kristóffy és pártbívei ellen.

A másik ok az, hogy az özevgy nem helyeselte Simonka ügyvédnek más bíróság delegálása iránt benyújtott kérvényét.

A Zsilinszky-fiúk védői, dr. Kenedi Géza és Keppich Frigyes gyulai ügyvéd naponta újabb és újabb tanuk beidézését kéri a törvényszéktől, mert a bizonyítás egész anyagát a főtárgyalásra tartották fenn. Körülbelül nyolcvan lesz a tanuk száma.

§ A receptcsalás ügyében elnapolták a tárgyalást. A szenzációs receptcsalás ügyében, melynek tárgyalását, amint megirtuk, tegnap kezdték meg, a bíróság elnapolta a tárgyalást, még pedig azért, mert előre nem számították, hogy a bizonyítás oly hosszú időt, több napot vesz igénybe s a tanács tagjai ma már más tárgyalásra voltak beosztva.

§ A temető tolvajai. Három rovott multu csavargó állott ma a bíróság előtt, Kis Ferenc, Kubinyi András és Orbán János. Mindhármán foglalkozás nélküli csavargók, akik közül kettő ez év március végén és április elején a temető kegyelet virágait lopodta el éjnek idején. Szébbnél szebb rózsafák, ciprusok tűntek el az olasz temetőből, míg végre a rendőrség kiderítette, hogy Kis Ferenc és Orbán volt a tettes. Ezek bevalották társukat Kubinyit is, akit azonban a bíróság felmentett. Saját bevallásuk szerint 30-40 darab rózsafát loptak el a temetőből és aztán eladták. A bíróság Kis 3 évi, Orbán 1 évi fegyházra ítélte, a harmadikat, akit a másik kettő vádolt be, a bíróság bizonyíték híján felmentette.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,
Rákóczi-út 14.
szám alatt
(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szápadlás
nélkül is készít **kitűnő** hir-
nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
Fekete Sással szembe

TÁVIRATOK.

A főrendiház új alelnöke

Budapest, június 13.

(Saj. tud.) Kemény Gábor báró lemondása folytán megüresedett főrendiházi alelnök helyre a király József Sándor bárót nevezte ki. A kinevezés a napokban fog megjelenni.

Nagy Emil mandátuma.

Budapest, június 13.

(Saj. tud.) A Kuria II. ik választási tanácsa ma Nagy Emil szolnoki mandátuma ellen beadott petíció tárgyában kihirdette az ítéletet, mely szerint a petíció visszavonása iránti kérelmet teljesítette s a költségeket 7000 koronában állapította meg a peticionálók terhére.

Károly Ferenc József eljegyzése.

Róma, jun. 13.

(Saj. tud.) Károly Ferenc József ma tartott eljegyzését Vita Butan pármái hercegnővel. Az eljegyzés hírének bár igyekeztek cáfolni, mégis hivatalosan egyáltalán nem nyilatkoztak.

A női választójog kongresszusa.

Stockholm, június 13.

A női választójog VI. nemzetközi kongresszusát tegnap, mintegy 1000 résztvevő jelenlétében, akik Európa minden országából, Az Egyesült Államokból, Dél-Afrikából és Ausztráliából érkeztek, megnyitották.

A francia kormányválság.

Páris, jun. 13.

(Saját tud.) Monis miniszterelnök holnap benyújtja az egész kabinet lemondását, mert a viucellér sztrájk kérdésében nincsen többsége a szenátusnak.

A véderő bizottság ülése.

Budapest, jun. 12.

(Saját tud.) A véderőbizottság ülésén Héderváry miniszterelnök Hazai és Székely miniszterek vettek részt. Talián elnököl. Főszólaalt Bakonyi, Tóth János, Dániel Gábor. Héderváry miniszterelnök reflektált a főszólaalásokra, majd Bakonyi és Kelemen szólaalt föl. Utána Héderváry miniszterelnök és Székely igazságügy-miniszter beszéltek. Az ülést holnap folytatják.

Lezuhant aviatikus.

Páris, jun. 12.

(Saját tud.) Frei Ferenc Robert aviatikus a párisi repülőversenyen felszállt. Egy hirtelen támadt vihar azonban a repülőgépet elragadta. Automobilon keresésére indultak, melyet később megtaláltak. Frei aviatikus lábcsonttörésst szenvedett. A repülőgép elpusztult.

Fegyverszünet az albánokkal.

Konstantinápoly, jun. 13.

A török kormány elhatározta, hogy fegyverszünetet köt az albánokkal. Itteni politikai körökben ezt a fordulatot az osztrák-magyar diplomácia beavatkozásának tulajdonítják. Pallaviczini örgróf osztrák-magyar nagykövet tegnap ideérkezett és tárgyalt a török kormányval.

Pétervár, jun. 12.

Az orosz lapok támadják az orosz diplomáciát, hogy semmi eredményt sem tudott elérni Konstantinápolyban, míg Ausztria-Magyarország egy békés fellépésével nemcsak az albán nép bizalmát szerezte meg, hanem tekintélyt szerzett Törökország előtt is.

A
„TISZANTUL“-ra
előfizethet
mindennap.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése Budapesten

A budapesti gabonatörszden tegnap ismét szilárd volt az irányzat. Elkelt 14000 méter-mázsza buza 5-10 fillérrel magasabb áron.

Határidők sáralata:

Októberi buza	— — —	11.64
Apr lisi buza (1912)	— — —	11.97
Októberi rozs	— — —	9.32
Októberi zab	— — —	8.25
Májusi tengeri (1912)	— — —	6.54
Juliusi tengeri	— — —	7.02
Augusztusi tengeri	— — —	7.16
Augusztusi repce	— — —	14.05

Budapesti értéktörszde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	824.—
Osztrák hitelrészvény	— —	645.—
Jelzálogbank	— —	486.—
Lezámitoló és pénzváltó	— —	569.—
Salgótarjáni körszén	— —	659.—
Osztrák államvasut részvény	— —	754.—
Községi vasut	— —	766.50
Rimamurányi vasmű	— —	682.—
Városi vasut	— —	389.—
Beocsini cement	— —	—
Magyar bank és keresk. r. t.	— —	740.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Másolat.

Kereskedelemügyi m. kir. minister. 17914. szám. VI. D. 911. Valamennyi törvényhatóság közönségének. Értésitem a címet, hogy az Országos Gőzkazán vizsgálgó Egyesületet felhatalmazom, miszerint tagjainak ipari célokra szolgáló gőzkazánjait, tülszítőit és gőztartóit a fenálló rendeleteknek megfelelően, — az állami közegek helyett átruházott hatáskörben megvizsgálja, a felügyeletet és ellenőrzést gyakorolja s a megtartott vizsgálatokról államérvényes bizonylatokat állítson ki. Az Egyesületnek általában jóváhagyott alapszabályait a címnek idecsatoltan azzal küldöm meg, hogy az Egyesületnek működése megkezdhetésére az engedélyt egyidejűleg megadtam. Budapest 1911. évi április hó 22-én. Olvashatlan aláírás.

A másolat hitelűl:

Nagyvárad, 1911. június 12.

Darabanth,
kiadó.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpáival szemben 75 százalékkal megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalékkal kevesebb áron áll.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező- és z-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

100 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvégeztetjük

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

MEGNYILT a PÜSPÖKFÜRDŐ!

Magyar-Pécskai Dankó Boldizsár Kálmán kitűnő zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségben bámulatós gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta ötször, a nagyváradai állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben ujonnan berendezett nagyszabású uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

Kernáts János, fürdőbérő.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit krém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készület	1 » 50 »
1 » száj szagtalanító	50 »	1 » Diana krém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé hajszkefe	20 »
3 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin »	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő erém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera violette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Kő Brunz watta	35 »
1 » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomító	20 »		
		1 » regtégely tejcrém	20 »		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az ákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

Belépti díj nincs.

A vidékiek találkozóhelye. Szállodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. — Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

MEGELŐZOTT MOSKOVITS ANATOMIAI CIPOGYAR

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület)

2—3 középiskolát végzett fiu nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda R.-T.-nál.

Dajkovits E.

fényirodájában Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Bumbera István

papi- és polgári szabó NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám. Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

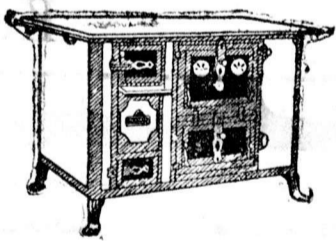
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz. 192

Uraknak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

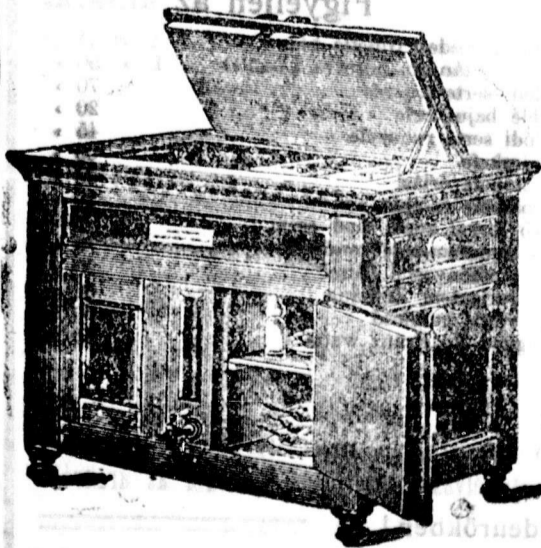
Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10.—	12.50	14.50	17.—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3.60	4.80	5.60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban. Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.